

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
MIASTA I GMINY ŚCINAWA**

Opracowana zgodnie z zaleceniami AGENDY 21

**RAPORT O STANIE
MIASTA I GMINY
ŚCINAWA**

Ścinawa, czerwiec 2000 rok

1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA.

Położenie geograficzne, otoczenie terytorialne, powiązanie z innymi ośrodkami.

Gmina miejsko-wiejska Ścinawa leży na lewym brzegu Odry w północnej części województwa dolnośląskiego. Szczególne walory przyrody doliny Odry - lasy łęgowe i starorzecza stanowią o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych tej gminy.

Powierzchnia gminy to 164,6 km², na której mieszka 10,9 tysięcy osób w tym 56% w Ścinawie. Przez gminę przepływa rzeka Odra oraz jej lewobrzeżny dopływ Zimnica. Klimat gminy Ścinawa jest łagodny sprzyjający wegetacji roślin i należy do strefy klimatu przejściowego Europy Środkowej z wpływem klimatu oceanicznego. Użytki rolne obejmują 11,5 tys ha gleb bardzo zróżnicowanych - od słabych bielcowych po urodzajne mady.

Gmina i Miasto Ścinawa stanowi wspólnotę samorządowa miasta Ścinawa i 19 wsi sołeckich: Buszkowice, Chełmek Wołowski, Dąbrowa, Dębiec, Dłużyce, Dzieszław, Dziewin, Jurcz, Krzyżowa, Lasowice, Parszowice, Przychowa, Redlice, Ręszów, Sitno, Turów, Tymowa, Wielowieś, Zaborów. Graniczy od wschodu z gminą wiejską Wińsko, od zachodu z gminą wiejską Lubin, od północy z gminą wiejską Rudna i od południa z gminą miejsko-wiejską Prochowice.

Najbliższymi ośrodkami miejskimi są: Lubin (16 km), Legnica (39 km), Głogów (44 km), i Wrocław (70 km). Wraz z gminami miejską i wiejską Lubin, gminą Rudna tworzy Powiat Lubiński. Sieć dróg, przeprawa mostowa na Odrze i linia kolejowa, umożliwiają dobre połączenia komunikacyjne z Wrocławiem, Głogowem i Lubinem.

2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I JEGO OCHRONA.

2.1. Środowisko przyrodnicze.

Najcenniejsze obszary, z bogatą i cenną przyrodą, oraz ciekawym krajobrazem związane są z doliną Odry. W niewielu miejscach w Europie zachowały się takie stare lasy łęgowe, z bogactwem gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla tych ekosystemów. Ziemia Ścinawska położona jest nad jednym z najpiękniejszych fragmentów doliny, z dobrze zachowanymi łęgami wierzbowo-topolowymi i wiązowo-jesionowymi, mogącymi istnieć tylko w terenach regularnie zalewanych przez rzekę.

Dobrze zachowane starorzecza, lasy, otwarte tereny podmokłych łąk tworzą niepowtarzalny i nigdzie nie spotykany klimat okolic Ścinawy. Szczególnym okresem w nadodrzańskich lasach jest wiosna z tak zwanym aspektem wiosennym. Drzewa są jeszcze bez liści a pod nimi kwitną barwne kobierce kwiatów z śnieżyczką przebiśniegiem, zairnopołonem, fioletowo-czerwoną miodunką, a trochę później z białymi kobiercami zawilców.

Odcinek doliny Odry położony na Ziemi Ścinawskiej to najlepiej zachowane wilgotne lasy liściaste o najwyższych walorach przyrodniczych w całej dolinie Odry o znaczeniu europejskim i "wart jest kompleksowej ochrony w ramach parku narodowego" (*fragment z książki "Korytarz ekologiczny doliny Odry" W. Jankowski i inni. IUCN 1995*). Utworzenie Parku Krajobrazowego w dolinie Odry stanowi jeden z celów Gminy Ścinawa.

2.1.1. Położenie geograficzne.

Obszar gminy Ścinawa leży w obrębie jednostek morfologicznych Obniżenia Ścinawskiego, Wzgórz Dalkowskich i Wysoczyzny Lubińskiej.

Mezoregion Obniżenie Ścinawskie (od Lubiąża do Chobieni długości 35 km) należy do makroregionu Wału Trzebnickiego. Od zachodu ograniczony jest wyraźnymi, choć niskimi (do 20 m) skarpami Wysoczyzny Lubińskiej, które obniżają się w okolicach Ścinawy. Od ujścia Jezierzycy, już poza gminą Ścinawa, gdzie do Odry dochodzą właściwe Wzgórza Dalkowskie, skarpa ponownie się podwyższa.

Wysoczyzna Lubińska stanowi wzgórza morenowe rozciągające się na zachodniej i południowej części gminy Ścinawa na południu przechodząc w Wzgórz Dalkowskie. Wysokość bezwzględna na północnym zachodzie przekracza 140 m n.p.m. a w obrębie doliny Odry wynosi zaledwie 87 do 90 m n.p.m. Różnica wysokości między najwyższym i najniższym punktem terenu gminy przekracza 50 m.

Przełom Odry pomiędzy Wzgórzami Dalkowskimi po lewej i Wzgórzami Trzebnickimi po prawej stronie, nazywany "południowym przełomem Odry", stanowi o malowniczym krajobrazie gminy. Średni spadek koryta Odry na tym odcinku wynosi 0,34‰.

Współczesna krętość koryta rzeki jest niewielka (wskaźnik krętości 1,19) i wynika z wyprostowania biegu Odry przez człowieka. Odcinek jest wyjątkowo bogaty w odcięte formy korytowe, w tym znacznych rozmiarów nadal wypełnione wodą paleomeandry. Niekiedy należą one do kilku generacji. Występują zwłaszcza w rejonie od ujścia Kaczawy do Dziewina, oraz poniżej Ścinawy. Odcięte zakola zajmują znaczną powierzchnię dna doliny, szerokość pasa meandrowego wynosi miejscami do 6 km. Oprócz paleomeandrów, w dnie doliny występują pojedyncze jeziora o nieregularnym kształcie, mokradła i zatorfienia. Główne koryto Odry na odcinku pomiędzy Jurczem i Dziewinem jest obwałowane.

2.1.2. Budowa geologiczna.

Teren gminy zbudowany jest z utworów geologicznych paleozoicznych, mezozoicznych, trzecio- i czwartorzędowych.

Utwory czerwonego spągowca, cechsztynu i pstrego piaskowca zalegają na łupkach metamorficznych. Starsze podłoże ma urozmaiconą rzeźbę i wykazuje zapady w kierunku północno-wschodnim.

Utwory paleozoiczne i częściowo mezozoiczne przykryte są osadami trzeciorzędowymi o zmiennej miąższości, dochodzącej nawet do 350 m.

Trzeciorząd jest pochodzenia lądowego i częściowo morskiego, zbudowany jest warstw ilasto-piaszczystych z pokładami węgla brunatnego. Złoże węgla składa się z trzech pokładów powstałych w miocenie i jednego (najstarszego) z górnego oligocenu. Główny pokład środkowomioceni zalega na głębokości 100-150m osiągając miąższość 20-25 metrów. Pokład najstarszy związany jest z krótkotrwałą regresją morską.

Osady czwartorzędowe (plejstocen) to wodno - lodowcowe piaski i żwiry oraz gliny morenowe. Wśród tych utworów odsłaniają się niekiedy wychodnie trzeciorzędu (w okolicach Ręszowa, Ścinawy, Turowa)

Najmłodszy czwartorzęd (holocen) stanowią głównie osady aluwialne Odry i jej dopływów reprezentowane przez mady gliniaste oraz piaski i żwiry. Miąższość piasków i żwirów rzecznych wynosi niekiedy 20 i więcej metrów.

W plejstocenie obszar gminy Ścinawa przeszedł dwukrotne zlodowacenie (południowo-polskie i środkowo-polskie).

2.1.3. Wody powierzchniowe.

Gmina Ścinawa należy do zlewni rzeki Odry. Rzeka ma typowy charakter nizinny i płynie z południa na północ. Do Odry na terenie gminy uchodzą dwa lewobrzeżne odpływy: Bobrek na południu i Zimnica w części centralnej. Do Zimnicy wpływa potok Nowa Młynówka.

Zjawiska lodowe, czyli występowanie lodu na powierzchni i w masie wód powierzchniowych,

pojawiają się pod koniec drugiej dekady listopada, a po miesiącu wytwarza się pokrywa lodowa utrzymująca się prawie 70 dni. Odra charakteryzuje się dużymi wahaniami wodostanów w ciągu roku.

Pod wodami powierzchniowymi znajduje się 2,5 % terenu gminy.

Przez teren miasta i gminy przepływają: Odra, Zimnica, Dębniak, Jastrzębia, Przychowska Struga, Ługa, Niemstowski Potok, Księgińska Struga.

2.1.4. Wody podziemne

Na terenie gminy występują wody podziemne czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

Trzeciorzędowe

Główny zbiornik wód podziemnych „Prochowice-Środa” obejmującego południowo-zachodnie fragmenty gminy Ścinawa. Wody te o powierzchni 654 km² (cały zbiornik) o objętości dyspozycyjnej 28.321 m³/d. Są to wody zaliczane do klasy czystych i bardzo czystych, zdalnych do użytku bez uzdatniania.

Czwartorzędowe

Poziom czwartorzędowy jest poziomem prowadzącym wody swobodne. Zasilanie tego poziomu następuje przez bezpośrednią infiltrację wód opadowych oraz częściowo Odry. Z powodu braku przykrycia warstwami nieprzepuszczalnymi jest on narażony na skażenia.

2.1.5. Klimat.

Klimat okolic Ścinawy należy do strefy klimatu przejściowego Europy Środkowej pod średnim wpływem klimatu oceanicznego, oraz słabym wpływem klimatu górskiego. Średnia temperatura stycznia wynosi -1,3°C, a średnia temperatura lipca to +18°C przy opadach na poziomie 550 mm, oraz przewadze wiatrów z zachodu i północnego-zachodu.

Nasłonecznienie jest nieco wyższe od przeciętnego w Polsce. Najbardziej słoneczne bywają zwykle maj i wrzesień, najchmurniejsze listopad i grudzień. Burze zdarzają się przeciętnie 20-30 razy w roku.

2.1.6. Gleby.

Gleby w gminie, z uwagi na jej położenie, są bardzo zróżnicowane. W dolinie Odry występują urodzajne, ale bardzo wymagające w uprawie, mady rzeczne. Tereny wyżej położone cechuje duża różnorodność gleb, od bardzo urodzajnych po słabe kompleksy gruntów V i VI kasy.

Zestawienie gruntów wg klas (stan na 21.02.2000 r. dane z UMiG Ścinawa):

Klasa	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI
ha	brak	176,5	1141,4	1239,6	1920,3	1690,3	1424,0	412,2

Najlepsze gleby pod względem klas bonitacji dominują we wsiach: Tymowa, Dzieszław, Zaborów, Krzyżowa, Buszkowice, Przychowa, Ręszów i miasto Ścinawa. Użytki zielone (łąki i pastwiska) należą głównie do 3 i 4 klasy bonitacyjnej. Najwięcej użytków zielonych spotyka się w okolicach miejscowości: Tymowa, Sitno, Parszowice.

2.1.7. Flora.

Flora Gminy Ścinawa jest dosyć dobrze poznana dzięki opracowanemu w 1993 roku wykazowi stanowisk roślin chronionych. Szczególne cenne florystycznie tereny można znaleźć w dolinie Odry. Zachowały się tam wartościowe zespoły roślinne związane z terenami zalewowymi i starorzeczami. Łęgi wierzbowo-topolowe, wierzbowo-jesionowe to najlepiej zachowane wilgotne lasy liściaste o najwyższych walorach przyrodniczych w całej dolinie Odry. Te ekosystemy są cenne dla dziedzictwa przyrodniczego Europy.

Na pozostałym obszarze gminy w miejsce naturalnych lasów liściastych powstały pola uprawne, łąki i pastwiska. Zimnica i Młynówka, przed regulacją, otoczone były wilgotnymi

i podmokłymi łąkami z zespołami roślin szuwarowych i wodnych. W nich występowały gatunki rzadkie i chronione. Po uregulowaniu rzek, tereny te zmieniono na pastwiska i łąki kośne o uboższym składzie florystycznym.

Łąki o charakterze naturalnym zachowały się tylko w niewielkich fragmentach w dolinie strumieni oraz na skraju lasów. Znajdziemy je głównie w zachodniej części gminy w okolicach wsi Tymowa, Dąbrowa Środkowa i Dolna, Radlice, Wielowieś. Starorzecza w dolinie Odry stwarzają dobre warunki do rozwoju zespołów wodnych, wśród których dość często występują odjęte ochroną grzybienie białe, grązel żółty, paproć salwinia pływająca i kotewka orzech wodny.

Podczas badań w 1993 roku stwierdzono na terenie gminy Ścinawa występowanie 26 gatunków roślin objętych ochroną całkowitą lub częściową. Na podkreślenie zasługuje dosyć liczne występowanie, bo aż 6 gatunków, storczyków.

Rośliny objęte ochroną całkowitą (18 gatunków) rosnące w gminie Ścinawa to:

barwinek pospolity, bluszcz pospolity, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzech wodny, pełnik europejski, salwinia pływająca (paproć), sromotnik bezwstydy (grzyb), listera jajowata, storczyk(kukułka) aschersoniana, storczyk(kukułka) krwisty, storczyk(kukułka) plamisty, storczyk(kukułka) szerokolistny, storczyk samczy, śniedek baldaszkowy, śnieżycza wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, wiciokrzew pomorski.

Najliczniej występuje grązel żółty, śnieżyczka przebiśnieg, bluszcz i śniedek, a ze storczyków listera jajowata i storczyk(kukułka) szerokolistny.

Rośliny częściowo chronione (8 gatunków) spotkane w gminie Ścinawa to:

centuria pospolita, kalina koralowa, kocanki piaszkowe, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska, porzeczka czarna.

Z obserwacji w sezonie wegetacyjnym 1999 i 2000 autorów raportu do listy gatunków chronionych należy dodać **kruszczyka szerokolistnego i pierwiosnkę wyniosłą.**

Zaktualizowana lista zawiera 28 gatunków roślin objętych ochroną rosnących na terenie gminy Ścinawa. Wszystkie gatunki grzybów wielkoowocnikowych występujące w gminie podlegają ochronie częściowej, nie zostały one umieszczone na liście gdyż w czasie sporządzania inwentaryzacji nie były objęte ochroną.

2.1.8. Fauna.

Fauna gminy Ścinawa została zinwentaryzowana w 1993 roku. Uwzględniając własne obserwacje Andrzeja Ruszlewicz stwierdzono w gminie stałe występowanie 37 gatunków ssaków (włącznie z nietoperzami), 123 gatunki ptaków lęgowych, 4 gatunki gadów, 13 gatunków płazów i 29 gatunków ryb. Z tej liczby podlega ochronie 18 gatunków ssaków, 116 ptaków, 4 gadów, 13 płazów. Gatunki zagrożone wyginięciem i umieszczone w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt" to: kania czarna i ruda, bąk i nie lęgowy bielik, traszka grzebieniasta, różanka, piskorz.

Większość gatunków znalazła swoje ostoje w dolinie Odry a zwłaszcza w lasach lęgowych, starorzeczach i na wilgotnych łąkach. Drugim obszarem gdzie występuje duża różnorodność fauny to lasy w okolicach Tymowej.

Ssaki.

Gminę zamieszkuje 37 gatunków ssaków, z których 18 to gatunki chronione. Spotkamy tutaj chronionego kreta, jeża, ryjówkę aksamitną i malutką, rzęsorka rzeczka, zębiełka karliczka, łasicę, kunę domową i leśną, wiewiórkę a z nietoperzy: nocka dużego, nocka rudego, nocka wąsatka/nocka Brandta, gacka brunatnego, mroczka późnego i mopka. Oprócz stwierdzonych w 1993 roku gatunków chronionych w dolinie Odry żyje bóbr europejski i wydra.

Spośród pozostałych gatunków ssaków spotykanych na terenie gminy Ścinawa wiele budzi zainteresowanie i ciekawość. Do tej grupy należy zając szarak oraz królik, piżmak, borsuk, tchórz, dzik, sarna i jeleni.

Największą liczebność i różnorodność gatunkową ssaków obserwuje się w pobliżu Odry i jej starorzeczy, głównie na terenach leśnych.

Niszczenie naturalnych siedlisk, osuszanie terenów podmokłych, wycinanie roślinności nadbrzeżnej, likwidacja zadrzewień śródpolnych, uprawy w monokulturach postępujące zanieczyszczenie wód, wysychanie małych cieków oraz starorzeczy stanowi podstawowe zagrożenie dla wielu gatunków ssaków, a zwłaszcza dla rzęsorka rzeczka i zębiełka karliczka. Te dwa gatunki są najrzadsze na terenie gminy. Bezpośrednim zagrożeniem dla dużych i drobnych ssaków jest kłusownictwo, płoszenie zwierzyny w okresie grzybobrania, oraz tępienie na wsi drobnych drapieżników.

Ptaki.

Stwierdzono występowanie na obszarze gminy 123 gatunków ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowe w tym 44 gatunki rzadkie. Dolina Odry na teren gminy jest również ważnym obszarem dla orla bielika. Ten największy polski ptak drapieżny nie gnieździ się tutaj, ale ma swoje rewiry łowieckie.

Wśród nich znalazły się:

- 4 gatunki z "Polskiej czerwonej księgi zwierząt" – bąk, kania czarna i ruda i nie lęgowy bielik;
- 6 gatunków zagrożonych na Śląsku - nurogęś, kania czarna, kobuz, przepiórka, krwawodziób, srokosz;
- 16 gatunków potencjalnie zagrożonych na Śląsku - krakwa, cyranka, płaskonos, trzmiełojad, żuraw, bekas, płomykówka, zimorodek, dzięcioł średni, lerka, świergotek polny, świergotek łąkowy, słowik szary, świerszczak, jarzębatka, muchołówka białoszyja.

Bogactwem rzadkich gatunków ptaków wyróżnia się Dolina Odry. Istnieje pilna potrzeba kompleksowej ochrony tego terenu w ramach Parku Krajobrazowego z siecią rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych.

Należy opracować program monitoringu dla 10-ciu najrzadszych gatunków na obszarze gminy, czyli gatunków z "Czerwonej Księgi" oraz zagrożonych na Śląsku.

Płazy i gady.

W toku prac przeprowadzonych w roku 1993 na terenie gminy Ścinawa stwierdzono występowanie 10 gatunków płazów (13 z obserwacjami własnymi) oraz 4 gatunków gadów chronionych.

Płazy występujące w gminie to: **traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, traszka górską, ropucha szara, ropucha zielona, żaba trawna, żaba moczarowa, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna.**

Gady: **jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny i zaskroniec zwyczajny.**

Z obserwacji własnych stwierdzono również występowanie następujących gatunków płazów: **żaba wodna, śmieszka i jeziorkowa.** Prawdopodobne jest również występowanie na terenie gminy żmii zygzakowatej (relacje ustne mieszkańca Zaborowa z lat wcześniejszych).

Najliczniej płazy i gady występują w pasie starorzecza Odry, a szczególnie w rejonie Lasowic, Przychowa, Dziewina, Jurcza, Grzybowa.

Warto przytoczyć fragment inwentaryzacji przyrodniczej:

„Większość płazów i gadów koncentruje się w rejonie zbiorników wodnych, podmokłych łąk i terenów zadrzewionych. Płazy są szczególnie zagrożone ze względu na to, że do rozrodu niezbędna jest im obecność wody, przy czym wiele gatunków jest na trwałe przywiązanych do określonych stawków i wraz z ich zanikaniem giną całe lokalne populacje płazów. Zbiorniki

wodne wskutek prowadzonej gospodarki rolnej, a przede wszystkim intensywnego nawożenia szybko eutrofizują, zarastają i zanikają. Również nieracjonalne stosowanie środków ochrony roślin może doprowadzić do znacznego wyniszczenia płazów i gadów.

W przypadku padalca i zaskrońca mamy też do czynienia z bezpośrednim tępieniem tych gatunków przez ludzi.

W związku z istniejącym zagrożeniem dla tych zwierząt na terenie gminy proponuje się stosowanie programu ochrony płazów i gadów, który polegać ma na wykonaniu następujących prac:

- Stworzenie wokół śródpolnych zbiorników wodnych i zadrzewień pasów tzw. nieużytków ekologicznych (nie koszona przez cały rok roślinność trawiasta o szerokości 20 m).
- Pogłębienie, zagrożonych całkowitym wyschnięciem, śródpolnych zbiorników wodnych (zabieg taki przeprowadza się jesienią, a osad wywozi na otaczające pola).
- Zapobieganie wiosennemu wypalaniu traw.
- Wykonanie nawożenia i oprysków pól w rejonie zbiorników przy bezwietrznej pogodzie, w odległości, co najmniej 50 m od zbiornika wodnego.
- Zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci.
- Inicjowanie i popieranie akcji uświadamiających potrzebę ochrony płazów i gadów na terenie gminy”.

Ryby.

Okolice Ścinawy nie obfitują w naturalne zbiorniki wodne. Głównym akwenem jest rzeka Odra oraz jej dopływ Zimnica. Rzeki podlegały przez wiele lat tak silnym przekształceniom, że nie posiadają naturalnego biegu na całej swojej długości. Jedynie niewielkie potoki zachowały półnaturalny charakter. Godna uwagi jest dolina Odry z licznymi starorzeczami o bardzo różnorodnych warunkach siedliskowych, od typu jeziorowego starorzecza koło Dziwienia, Przychowy do małych zarastających oczek koło Przychowy, Lasowic, Grzybowa, Ścinawy, Dziwienia po długie ciągnące się pasmowo wzdłuż potoku rozlewiska, starorzecza i oczka wodne od Jurcza do Grzybowa z rozległymi podmokłymi lasami, szuwarami i łąkami. Odra, pomimo regulacji, posiada warunki umożliwiające występowanie gatunków ryb prądolubnych (przełom Odry przez Wzgórza Trzebnickie), związanych w okresie rozrodu z dnem kamienistym i żwirowym. Wezbranie w 1997 roku w znacznym stopniu przyczyniło się do poprawy biologii rzeki i warunków życia wielu zwierząt wodnych w tym ryb. Odsłoniło się naturalne dno piaszczyste i żwirowe, urozmaiciła się linia brzegowa, wypłukane zostały osady muliste, oraz odżyły starorzecza które wcześniej uległy znacznemu wypłaceniu. Powalone pnie drzew stwarzają naturalne ukrycie i miejsce tarła dla ryb. Zimnica jest tak zniszczona, że ryby mogą żyć tylko w dolnym jej biegu. Na całym odcinku jest ona uregulowana w postaci kanału płynącego w korycie o wysokich i prawie pionowych brzegach, bez urozmaiconej linii brzegowej. Okresowo całe życie w rzece jest niszczone przez płynące spoza terenu gminy zanieczyszczenia. Szczególnymi wodami są zbiorniki na terenach byłych piaskowni i żwirowni oraz stawy we wsiach, a także małe oczka wodne w lasach i pośród pól.

Podczas inwentaryzacji w małych potokach znaleziono jedynie **ciernika** i **karasia srebrzystego**. W Odrze i starorzeczach stwierdzono występowanie 29 gatunków ryb. Z dużym prawdopodobieństwem należy uznać, że występuje tu również sum (nie stwierdzono tego podczas inwentaryzacji). Odrę zamieszkuje 28 gatunków (bez wzdregi), a starorzecza 19 gatunków. Najbogatsze pod względem gatunkowym są starorzecza w okolicach Dziwienia, Lasowic i Przychowy. W małych i płytkich starorzeczach liczba występują najczęściej 3-4 gatunki ryb (karaś, karaś srebrzysty, ciernik i czasami szczupak).

Ryby występujące w gminie Ścinawa (inwentaryzacja 1993 r.).

Nazwa gatunkowa	Występowanie			Status gatunku	
	Odra	Pozostałe rzeki	Starorzecza	Zagrożony	Rzadki

Troć					
Węgorz					
Szczupak					
Płoć					
Jelec					
Kleń					
Jaź					
Wzdreğa					
Amur					
Boleń					
Słonecznica					
Ukleja					
Krap					
Leszcz					
Rozpiór					
Certa					
Świnka					
Lin					
Różanka					
Kiełb					
Brzana					
Karp					
Karaś					
Karaś srebrzysty					
Piskorz					
Ciernik					
Okoń					
Jazgacz					
Sandacz					
Razem 29	28	5	19	3	7

Stwierdzono również, że w dużych starorzeczach struktura gatunkowa jest niekorzystna, wyraźnie brak jest ryb drapieżnych.

Zagrożeniem dla ryb w gminie Ścinawa jest głównie osuszenie starorzeczy, a przede wszystkim zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Proponowane zabiegi ochronne.

- Ograniczenie ilości ścieków odprowadzanych do Zimnicy i poprawa jakości wód powierzchniowych.
- Ustalenie zasad racjonalnej gospodarki rybackiej w starorzeczach:
 - Preferowania w zarybianiu dużych starorzeczy gatunków drapieżnych z sumem i szczupakiem.
 - Wyznaczenie miejsc parkowania samochodów i biwakowania poza terenami bezpośrednio przyległymi do zbiorników wodnych.
 - Podwyższenie wymiaru ochronnego dla szczupaka i suma.
 - Zrezygnowanie z zarybień amurem.
- Podjęcie działań dla ochrony starorzeczy, ich naturalnej odnowy wraz z otaczającymi je terenami.
- Renaturyzacja niektórych potoków i cieków.
- Ochrona i odtworzenie śródlęśnych i śródpolnych oczek wodnych.
- Zachowanie buforowego pasa ochronnego wokół wód powierzchniowych.

„Starorzecza Odry i sama Odra, w pozbawionej innych akwenów wodnych gminie stwarzają duże szanse na wykorzystanie terenów przyodrzańskich dla rybactwa rekreacyjnego. Mogłoby się ono stać znacznym źródłem dochodów gminy, nie tylko z tytułu ewentualnych opłat za dzierżawy, ale także dzięki temu, że mogłoby stymulować rozwój bazy noclegowej, zaplecza gastronomicznego, wreszcie nawet niewielkiego przemysłu. Warunkiem dla takiego wykorzystania terenów przyodrzańskich jest powstrzymanie degradacji starorzeczy i

prowadzenie na nich racjonalnej gospodarki rybackiej” (cytat z Jankowski W. i inni, 1993. Gmina Ścinawa opracowanie faunistyczne. Materiały Woj. Konserwatora Przyrody. Legnica).

2.1.9. Lasy.

Gmina Ścinawa nie należy do obszarów o dużym zalesieniu. Znajdujemy na jej terenie tylko cztery dosyć małe kompleksy leśne. Lasy biegnące wzdłuż Odry od Dziewina do okolic Jurcza należą do najcenniejszych ze względu na ich charakter. Rosnące tutaj grądy z dębami, grabami i lipami z domieszką klonu polnego, wiązu z okazami o wymiarach pomnikowych. Najcenniejsze są rosnące na terasie zalewowej Odry łęgi jesionowo-wiązowe, oraz w kilku miejscach lęg wierzbowo-topolowy. Ten typ lasu jest unikatowy nie tylko w Polsce, ale również w Europie. Drugim cennym obszarem leśnym jest starodrzew koło Tymowej. Pozostałe lasy to bory mieszane z domieszką sosny. Na wyżej wymienione zbiorowiska leśne przypada obszar 2.322 ha. Polska (1998) - 0,23 ha lasów na 1 mieszkańca, Ścinawa 0,21 ha. Lasy terenu gminy są w zarządzaniu przez Nadleśnictwo Lubin i Legnica. Gatunkiem dominującym jest sosna (60 %) dąb (ok. 30 %), brzoza (ok. 4 %), olsza i inne liściaste (jesin, klon, lipa). Występuje również jodła, świerk, modrzew. Lesistość gminy jest niska – 15,4 %. W Polsce lasy stanowią 27,9 % powierzchni kraju przy średniej europejskiej wynoszącej 31%. Najwięcej lasów występuje w rejonach miejscowości: Jurcz, Dziewin, Dąbrowa, Wielowieś i Zaborów. Najmniej lasów występuje: Sitno, Redlice, Turów, Dębiec, Krzyżowa, Lasowice, Parszowice i Dzieszław. Lasy w okolicy Jurcza stanowią ważny korytarz ekologiczny (łączą Bory Dolnośląski z lasami Wyżyn Środkowopolskich). Przyjęty do realizacji rządowy program zwiększenia lesistości kraju zakłada intensywne zalesianie obszarów wododziałowych i terenów nieprzydatnych dla rolnictwa. Ponadto Państwo wzięło na siebie obowiązek subwencjonowania działań związanych z prowadzeniem nowych zalesień potrzebnych ze względów ekologicznych i gospodarczych.

2.1.10. Parki zabytkowe.

W gminie w większości wsi zachowały się parki o różnym charakterze. Cztery parki podworskie w następujących wioskach: Dzieszław, Tymowa, Ręszów, Zaborów. Parki te posiadają piękny starodrzew, w którym dominują dęby, lipy, topole, graby, buki. Szczególnie dorodną grupę dębów napotkano w Dzieszławiu i Ręszowie. Największy dąb znajduje się w Kolonii Tymowa (550 cm obwodu pnia w pierśnicy). W większości tych parków runo jest bogate, charakterystyczne dla lasów grądowych. Jednakże, zarówno drzewostan jak i runo - na skutek licznych wysypisk śmieci, zanieczyszczenia różnego rodzaju odpadkami, nagminnego wypalania ognisk oraz innych form bezmyślnego użytkowania środowiska parków - często ulega dewastacji. Z roślin chronionych występują tu często: bluszcz pospolity, śnieżyczka przebiśnieg, śnieżyczka wiosenna, śniedek baldaszkowaty, pierwiosnka lekarska, konwalia majowa, kalina koralowa, kruszyna pospolita oraz rzadkie gatunki roślin nie objęte ochroną. Zabytkowe parki z ciekawymi założeniami parkowymi o charakterze krajobrazowym w Jurczu, Lasowicach, Przychowej, Redlicach, Chełmku Wołowskim i Dębcu. Parki przypałacowe w Zaborowie, Dzieszławiu, Dziewieniu i Ręszowie z licznymi pomnikami przyrody i największym w okolicy platanem klonolistnym o obwodzie 770 cm i wieku 350 lat w parku w Zaborowie.

2.1.11. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym obszary w gminie.

Dolina Odry.

Najcenniejszy obszar na terenie gminy, należący do ostoi ptaków o randze europejskiej „Łęgi Odrzańskie”, węzłowego obszaru sieci EKONET, proponowany w całości do europejskiego systemu obszarów chronionych Natura 2000. Obejmuje on tereny ciągnące się pasem wzdłuż koryta rzeki z licznymi starorzeczami i lasami łęgowymi. Naturalne lasy łęgowe w obrębie

gminy Ścinawa leżące nad Odrą stanowią najcenniejsze ekosystemy doliny Odry. Interesujące są również kompleksy leśne o charakterze łąki w okolicach miejscowości : Dziewin, Grzybów i Jurcz. Wiosną w runie dominuje śnieżyczka przebiśnieg, pierwiosnka lekarska, a następnie konwalia majowa.

Licznie występują tutaj starorzecza. Ze względu na bogactwo rosnącej w nich flory wodnej - a m.in. gatunków chronionych, takich jak: grązel żółty, paproć salwinia pływająca, kotewka orzech wodny, grzybienie białe - zasługują one na włączenie do projektowanego Parku Krajobrazowego. W szczególności na uwagę zasługują takie jej fragmenty jak:

1. Starorzecza koło Przychowej i Lasowic.

Bardzo dobrze zachowane starorzecza z rozległymi łąkami, fragmentami lasu łęgowego, zakrzaczeniami. W starorzeczach tych występują liczne gatunki roślin chronionych: grązel żółty i grzybienie białe oraz sporadycznie kotewka orzech wodny i paproć salwinia pływająca. Znajdują się tu liczne stanowiska łęgowe rzadkich i chronionych ptaków, występują drobne chronione ssaki, oraz 19 gatunków ryb. Szczególnie niebezpieczne dla tego terenu jest jego osuszenie. Utworzono tutaj użytek ekologiczny. Zalecana jest, przynajmniej w niektórych fragmentach, wyższa forma ochrony - rezerwat.

2. Starorzecza koło Dziewina i Grzybowa.

Urokliwe miejsce z dużym starorzeczem i licznymi oczkami wodnymi, lasem łęgowym. Miejsce rozrodu wielu gatunków chronionych ptaków, ssaków, płazów i gadów. Teren szczególnie nadający się do wędkarstwa. Krajobraz i przyroda stwarzają tu warunki do rozwoju agroturystyki i turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej.

3. Dolina Odry w okolicy Jurcza.

Fragment lasu łęgowego z licznymi małymi oczkami wodnymi. Starorzecze poza terenem zalewowym ciągnące się od Jurcza do Grzybowa z olsem, podmokłymi łąkami i szuwarem turzycowym, licznymi oczkami wodnymi, torfowiskami niskimi. Obszar cenny ze względu na walory krajobrazowe i występowanie wielu chronionych gatunków ptaków, ssaków, płazów i gadów. Znajdują się tutaj stanowiska roślin chronionych.

4. Korea.

Las łęgowy w widłach Odry, Bobrka i Kaczawy. Ochrona ze względu na stanowiska łęgowe licznych chronionych ptaków, cenny ekosystem łęgowy z chronionymi gatunkami roślin. Ze względu na wyjątkową cenność przyrodniczą w styczniu 2001 Wojewoda Dolnośląski utworzył na tym obszarze rezerwat.

Las w okolicy Tymowej.

Obszar na północny-wschód od wsi Tymowa obejmuje fragmenty lasów jesionowo-olszowych z licznymi dziuplastymi drzewami w dolinie strumienia z bogatym runem, w okresie wczesnowiosennym dominują gęste płaty śnieżycy wiosennej. Na skraju jednego z lasków rozciąga się również pas łąki z wieloma storczykami. W strumieniu żyje bardzo rzadki ssak rzęsorek. Na tym terenie powinna być ograniczona wycinka starych dziuplastych drzew.

Las na północ od wsi Dąbrowa Środkowa.

Podobny charakter posiada las około 1,2 km na północ od Dąbrowy Środkowej, z bogatym występowaniem geofitów śnieżycy wiosennej. Z gatunków chronionych spotykane są tu również: kopytnik pospolity, porzeczka czarna, kalina koralowa, kruszyna pospolita.

Las i łąka między wioskami Tymowa i Dąbrowa Środkowa.

Na skraju lasu mieszanego, znajduje się łąka częściowo zalesiona olszą. Występują tu liczne storczyki oraz szereg gatunków siedlisk wilgotnych.

Obszar w południowej części wsi Tymowa.

Naturalne łąki z bogatą florą storczyków, oraz kwitnącą licznie wczesną wiosną wzdłuż strumienia śnieżyczką wiosenną.

Łąki i zarośla na północ od wsi Dąbrowa Dolna.

W dolinie strumienia występują łąki o silnym uwilgotnieniu, z licznymi gatunkami chronionymi: storczyki, pierwiosnka lekarska, kalina koralowa, kruszyna pospolita wraz z gatunkami roślin rzadkich np. mniszek błotny, fiołek mokradłowy, sitowie korzenioczepne, liczne turzyce. Znajdują się tu również fragmentarycznie wykształcone łęgi wierzbowe.

Dolina strumienia między wioskami Redlice i Wielowieś.

Wzdłuż strumienia ciągną się wilgotne łąki z bogatą florą gatunków chronionych takich jak: storczyki, pierwiosnka lekarska, pełnik europejski.

2.1.12. Obszary chronione.

Istniejące:

1. Rezerwat przyrody "Łęg Korea".

Obszar lasu łęgowego w Dolinie Odry o pow. 60 ha leżący między rzeką Bobrek, Odram, Kaczawą a starorzeczem między Kaczawą a Bobrkiem. Są to bardzo dobrze zachowane stare łęgi będące siedliskiem łęgowym bociana czarnego, kani rudej i czarnej, trzmielojada, jastrzębia, muchołówki białoszyjej, dzięcioła średniego. Gatunki te posiadają tutaj swoje stałe legowiska (utworzony w styczniu 2001).

2. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Odry.

Utworzony w 1982 roku w okolicy ujścia Kaczawy do Odry o powierzchni 12 700 ha. Chroniony jest charakterystyczny dla doliny Odry krajobraz z lasami łęgowymi, starorzeczami i rozległymi łąkami zalewowymi.

2. Użytki ekologiczne.

- „**Starorzecza koło Przychowej**”, 1 km na południowy wschód od wsi Przechowa. Starorzecze Odry o pow. 10 ha z turzycowiskiem i trzcinowiskiem. Lęgną się tutaj: krakwa, cyranka, płaskonos, błotniak stawowy, bekas, krwawodziób.
- **Użytek ekologiczny** położony 0,2 km na południe od wsi **Lasowice**. Starorzecze Odry o pow. 6 ha w 80% zarośnięte trzcinami, z turzycowiskiem, w sąsiedztwie łąk. Lęgną się tutaj: łabędź niemy, krakwa, cyranka, błotniak stawowy, kropiatka, remiz.
- „**Ścinawskie Bagna**”, 0,5 km na północny-zachód od Ścinawy. Starorzecze Odry o pow. 15 ha z obszernym turzycowiskiem i pasami trzcin. Lęgną się tutaj: cyranka, płaskonos, błotniak stawowy i łąkowy, bekas, krwawodziób, remiz.

Proponowane do utworzenia:

Park Krajobrazowy Dolina Odry na całym odcinku doliny Odry (odcinek Rzeczycy-Ścinawa ma walory parku narodowego).

Rezerwaty:

- „**Tymowskie Śnieżyce**” w lasach w okolicach wsi Tymowa.
- „**Przychowskie Łęgi**” – obszar doliny Odry pomiędzy Ścinawą, Lasowicami i Przychową.

Użytki ekologiczne:

- **Starorzecze Odry położone 2,5 km na północny-wschód od wsi Jurcz** ciągnące się aż do Grzybowa. Porośnięte olsem, duże obszary turzycowisk i podmokłych łąk, torfowisko niskie. Lęgną się tutaj: łabędź niemy, błotniak stawowy, bekas. Występuje bóbr. Roślą grzybień białe, grązel, pływacz, osoka aloesowata. Jedno z cenniejszych starorzeczy odrzańskich w gminie, położonych na dawnych terenach zalewowych Odry.
- **Starorzecze w Dziwieniu**. Duże starorzecze o ciekawym położeniu. Rosną tutaj grzybień białe, grązel żółty. Występuje zimorodek, bóbr.

- **Starorzecze „Rydwas”** na północny-wschód od Grzybowa w międzywale. Położone przy wale przeciwpowodziowym. Rośnie tutaj kotewka orzech wodny, grązel żółty. Spotkamy w kurkę wodną, trzciniake, brzęczkę i świerszczaka.
- **Łąka na zachód od Wielowsi**, podmokła łąka za torem kolejowym w kierunku wsi Redlice – jedyne miejsce występowania pięknego pełnika europejskiego.

Literatura:

1. Jankowski W. i inni, 1993. Gmina Ścinawa opracowanie faunistyczne. Materiały Woj. Konserwatora Przyrody. Legnica
2. Kozioł E. 1993. Wykaz stanowisk roślin chronionych na terenie Gminy Ścinawa. Materiały Woj. Konserwatora Przyrody. Wrocław.
3. Jankowski W. i inni, 1995. Korytarz ekologiczny doliny Odry. Fundacja IUCN Poland. Warszawa.
4. Aktualizacja inwentaryzacji złóż kopalin stałych gminy Ścinawa. Geoprojekt Wrocław. 1987.
5. Polska czerwona księga zwierząt Kręgowce. PWRiL, Warszawa 2001.

2.2. Stan środowiska przyrodniczego i infrastruktura gminy.

2.2.1. Gospodarka wodna i ochrona wód.

Wody powierzchniowe.

Do największych rzek gminy zalicza się Odra, Zimnica i ich dopływy.

Rzeka Zimnica należy do najbardziej zanieczyszczonych cieków byłego województwa legnickiego. Swoją bieg rozpoczyna w okolicy miejscowości Obora, w pobliżu Zbiornika Gilów. Infiltracja wód opadowych powoduje wypłukiwanie z gruntu metali oraz substancji powodujących zasolenie wód. Poza tym Zimnica przyjmuje duży ładunek zanieczyszczeń pochodzących z oczyszczalni ścieków dla miasta Lubina oraz ze wsi położonych wzdłuż jej biegu. Docelowo rzeka została zaliczona do II klasy czystości (wody nadające się do zaopatrzenia zakładów, nawadniania terenów rolniczych i do upraw ogrodnich). Zimnica zanieczyszczona jest bakteriami z grupy coli typu kałowego. Pod względem fizykochemicznym rzeka na całej długości nie odpowiada normom przyjętym dla klasy III. Do przekroju kontrolno-pomiarowego „powyżej Lubina os. Katanga” przekroczone były chlorki, siarczany, substancje rozpuszczone, sól. Na dalszym odcinku stwierdzono znaczny wzrost zawartości związków biogenych (fosforu ogólnego, fosforanów, azotu azotynowego i ogólnego), stwierdzono wysokie wartości miedzi, ołowiu i żelaza ogólnego.

W 1992 zostało podpisane porozumienie z wiejską i miejską gminą Lubin w zakresie oczyszczania rzeki Zimnicy. Obecnie jest w trakcie nawiązywania współpracy z czeskim miastem Odry leżącym u źródeł rzeki Odry.

Zaopatrzenie w wodę:

Gmina posiada własne zasoby wód. W 1996 roku z ujęć własnych pobrano 469,0 tys. m³.

Miasto – zaopatrywane w wodę z wodociągu komunalnego, bazującego na ujęciach wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych. Woda uzdatniana jest w stacji uzdatniania zlokalizowanej przy ul. Królowej Jadwigi.

Łączna wydajność ujęć wynosi 2.400 m³/h.

Wsie – funkcjonują wodociągi grupowe:

- Wodociąg „Wielowieś” dla wsi – Jurcz, Redlice, Wielowieś, Parszowice, Zaborów, Dłużyce, Grzybów i w przyszłości Dziewin.
 - Wodociąg „Dziesław” dla wsi – Dziesław, Chełmek Wołowski, Tymowa (z kolonią), Dębiec oraz Turów (obecnie zaopatrywany z Fabryki Domów w Ścinawie),
 - Wieś Krzyżowa zaopatrywana jest ze Ścinawy.
 - Przechowa, Buszkowice, Lasowice – zaopatrywane z ujęcia wody we wsi Przechowa.
- Mieszkańcy Dąbrowy Środkowej i Dolnej – zaopatrują się w wodę z własnych ujęć (studni).

Gospodarka ściekami

Miasto Ścinawa nie ma spójnego systemu odprowadzania ścieków:

Na terenie nowych osiedli mieszkaniowych wybudowana jest kanalizacja rozdzielcza, Główne ciągi – wykonane są jako ogólnospławne. Ścieki sanitarne odprowadzane są do szamb osiedlowych posiadających przelewy do kanalizacji ogólnospławnej. Osiedle domów przy ul. Jagiełły posiada lokalną podocyszczalnię ścieków z przepompownią KOS. Ścieki deszczowe odprowadzane są bezpośrednio do rzeki Zimnicy, zarurowanej Młynówki oraz rowów melioracyjnych. Zdarza się, że cieki te nie są w stanie przyjąć tak dużej ilości wody opadowej i następuje wylanie ich (podmoknięcie terenów przyległych). W 1999 roku uruchomiono oczyszczalnię ścieków o docelowej przepustowości maksymalnej 2.700 m³/d i systematycznie są budowane kolejne odcinki kanalizacji miasta.

Wsie nie mają kanalizacji zbiorowej. Mieszkańcy gromadzą swoje ścieki w przydomowych szambach, o różnym stanie technicznym. Niektórzy w ogóle nie posiadają szamb, a ścieki wylane są bezpośrednio do najbliższych rowów. W przyszłości przewiduje się, że Tymowa, Dębiec, Chełmek Wołowski, Lasowice, będą podłączone bezpośrednio do oczyszczalni ścieków w Ścinawie, a z wsi Turów i Krzyżowa podłączone do kanalizacji miejskiej.

Koncepcja zakłada budowę sieci kanalizacji sanitarnej z wydzielonymi sześcioma oczyszczalniami ścieków dla następujących miejscowości:

1. Buszkowice.
2. Dziesław i Kolonie Chełmek Wołoski.
3. Przechowa.
4. Dąbrowa Dolna i Dąbrowa Środkowa.
5. Ręszów.
6. Sitno.

Główne źródła zanieczyszczeń wód.

Punktowymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych czwartorzędowych są oczyszczalnie ścieków komunalnych w Ścinawie i w Lubinie (Zimnica) a rozproszonymi - gospodarstwa domowe.

Jedną z przyczyn, o coraz silniejszym efekcie negatywnym stało się nieskoordynowanie działań w zakresie budowy wodociągów (objęto ok. 95 % mieszkańców) i kanalizacji wsi (brak kanalizacji - 100 % mieszkańców wsi i ok. 22 % miasta). Wybudowanie wodociągu ułatwia działalność bytowo-gospodarczą, powoduje zarazem znaczny wzrost ilości ścieków ze względu na łatwość w pozyskaniu wody. Równocześnie jednak następuje silna koncentracja zawartości ścieków, które nie przechodząc przez oczyszczalnię są coraz większym zagrożeniem dla hydrosfery. Coraz więcej występuje w nich detergentów i innych środków chemicznych stosowanych w gospodarstwie domowym. Brak kanalizacji, brak szamb, nieszczelność istniejących szamb oraz „dzikie” opróżnianie szamb bezpośrednio do wód powoduje dość znaczne zagrożenie. Pośrednim źródłem są zanieczyszczenia spływające z obszaru zlewni do cieków, na które składają się wypłukiwane z gleby wywożone na pola osady ściekowe z szamb i osadników oraz gnojowica jak również przemysł miedziowy.

2.2.2. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Zgodnie z art. 13 ustawy O ochronie i kształtowaniu środowiska – powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie polegającej w szczególności na zapobieganiu i przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia – na przywróceniu właściwego stanu. Ustawodawca wprowadza również pojęcie ochrony gruntów rolnych i leśnych a także powierzchni ziemi i rzeźby terenów, których ochrona leży w interesie społecznym ze względów naukowych, estetycznych, historyczno-pamiętkowych i innych. Działania w tym zakresie regulują: ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, Prawo geologiczne i górnicze, ustawa O ochronie przyrody.

Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska w 1995 roku gleby gminy nie są chemicznie zanieczyszczone. Żaden z parametrów nie przekroczył dopuszczalnej zawartości:

pH	Zakres stężeń metali w glebie (rozpuszczonych w 1 n HCl) [ppm]	
	Cu	Cd
6,6-7,4	13,2-61,6	43,8-83,4

Źródła zanieczyszczeń gleb

Bezpośrednim źródłem zanieczyszczeń gleb jest gnojowica, która wylewana przez rolników na pola i łąki wprowadza skażenia bakteriologiczne i biogenne. Szczególnie szkodliwy jest nadmiar fosforu i azotu, który bardzo często przekształca się w kancerogenne azotyny.

Poważne zagrożenie występuje ze strony nieprawidłowo zagospodarowanych odpadów z tzw. „dzikich wysypisk”. Pośrednio gleby gminy zagrożone są zanieczyszczeniami pochodzącymi z wód, do których wylewane są ścieki bytowe oraz zanieczyszczeniami komunikacyjnymi (szczególnie z tras o dużym natężeniu ruchu).

Zagrożenie ze strony odpadów

Odpady z terenu gminy i miasta składowane są na wysypisku w Ścinawie o powierzchni 2,4 ha, pojemności 300 tys. m³, o nieunormowanym stanie formalno-prawnym. Zarządza nim Zakład Gospodarki Komunalnej w Ścinawie. Jest ono ogrodzone, dozorowane do 15 godz., wyposażone w kompaktor. Szacunkowo rocznie składowane jest 9 300 m³ odpadów rocznie. W 1999 r. została nałożona kara pieniężna za nielegalne składowanie odpadów.

Działają również wiejskie wysypiska: w Wielowsi (od 1991 r.) i Parszowicach (od 1993 r.) oraz WPGO w Jurczu.

Na terenie gminy zostało zlokalizowanych 18 „dzikich” wysypisk śmieci – w pobliżu miejscowości Ścinawa, Dąbrowa Dolna, Krzyżowa, Zaborów, wzdłuż drogi Zaborów Dłużyce (ok. 1 200 m³), Ścinawa – Parszowice, Mierzowice, Jurcz (ok. 250 m³), Parszowice (ok. 500 m³), Buszkowice (ok. 600 m³), Dziesław (ok. 5 000 m³)

W gminie gospodarka odpadami nie spełnia wymogów unii europejskiej.

2.2.3. Stan czystości powietrza na terenie gminy

Zgodnie z raportem Państwem Inspekcji Ochrony Środowiska z 1996 roku normy czystości powietrza nie zostały przekroczone.

	Opad pyłu	Opad ołowiu	Opad kadmu
Norma [g/m ² rok]	200	100	10
Dziesław	47,5	12,5	0,21
Ręszów	53,5	33	0,05

Źródła zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na ilość i jakość zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery ma struktura zużycia paliw. Ponad 95 % mieszkańców zużywa węgiel do ogrzewania gospodarstw, często niskokalorycznego o dużej zawartości siarki, popiołu. Niska emisja, uciążliwa zwłaszcza zimą jest źródłem pyłów, gazów szklarniowych i zakwaszających środowisko, często również WWA, i dioksyn – substancji powstających w procesach spalania w niskich temperaturach (np. opakowań plastikowych). Uciążliwa zwłaszcza zimą. Zanieczyszczenia komunikacyjne - źródło zanieczyszczeń pyłowych, tlenku i dwutlenku węgla, tlenków azotu, dwutlenku siarki, metalami ciężkimi i WWA oraz hałasu, związane są z transportem kołowym. Największe znaczenie odgrywa tu droga krajowa.

Źródłem rozproszonej emisji zanieczyszczeń amoniaku, metanu i podtlenku azotu jest produkcja rolna na terenie całej gminy.

Do punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń zaliczyć należy przede wszystkim: zakłady na terenie Ścinawy (np.: Rozlewnia Gazu Płynnego, „Pollena”, Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego (sezonowo) Mleczarnia, bazy GS z piekarnią.). Uciążliwe jest również wypalanie traw, które oprócz zanieczyszczeń atmosfery powodują zniszczenia biologiczne. Uciążliwy, w ocenie mieszkańców Ścinawy, terminal asfaltowy przy ul. Leśnej – zgodnie z oceną oddziaływania na środowisko (1997) nie powinna mieć istotnego wpływu na stan środowiska. Istnieje jednak problem emisji zapylenia i nieprzyjemnego zapachu.

Na jakość powietrza atmosferycznego ma również emisja zanieczyszczeń spoza gminy – ze względu na dominację wiatrów zachodnich.

Zagrożenie ołowiem wśród dzieci

W 1999 r. Fundacja na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego przebadła 143 dzieci ze szkół podstawowych, u 5 dzieci stwierdzono przekroczenie wartości ołowiu ($Pb > 10 \mu g/dl$), u 3 górną granicę normy ($Pb > 8 \mu g/dl$). Zakwalifikowano 8 dzieci do postępowania profilaktyczno-leczniczego, (co stanowi 5,5, % przebadanych dzieci).

Gazyfikacja

W gminie Ścinawa obecnie nie ma dostępu do gazu sieciowego. W 1997 roku opracowany został program gazyfikacji (gazem ziemnym wysokometanowym PN-87/C 96001 GZ – 50 SWW 0222-3). Do gazyfikacji przyjęto miasto i 18 miejscowości gminy (przy czym Redlice, Wielowieś i Jurcz zasilane będą z gminy Prochowice). Przewidywane jest wybudowanie gazociągu wysokiego ciśnienia, który podłączony będzie w rejonie miejscowości Usza (gmina Ruja) do magistrali gazowej relacji Zgorzelec – Wrocław. Na terenie Ścinawy przy granicy miasta przewiduje się wybudowanie stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia.

Wprowadzenie gazyfikacji sprzyja ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin.

Wielkość emisji przy zastąpieniu paliw stałych gazem:

- Pyły – brak emisji
- SO_2 – brak emisji
- Tlenki azotu – 4 krotne zmniejszenie,
- CO_2 – 40 krotne zmniejszenie.

2.2.4. Ochrona przed hałasem i wibracjami

Wśród czynników wpływających na pogorszenie klimatu akustycznego należy wymienić przede wszystkim: hałas komunikacyjny, który towarzyszy ruchowi drogowemu i kolejowemu. Jego natężenie zależy w dużym stopniu od stanu dróg, torowisk, rozplanowania tras komunikacyjnych a także od organizacji ruchu.

Przez gminę przebiega

- droga krajowa nr 337 relacji Lubin – Wołów/Rawicz z mostem (jedyne pomiędzy Głogowem a Lubiążem),
- drogi wojewódzkie – Chobienia – Ścinawa i Ścinawa – Prochowice,
- 12 dróg powiatowych
- drogi gminne i lokalne o długości 35 km są częściowo ulepszone (ok. 42,9 %) i utwardzone – 15 km,
- linia kolejowa nr 273 Śląsk – Szczecin („magistrala nadodrzańska”).

Literatura:

1. Ocena oddziaływania na środowisko Terminalu asfaltowego w Ścinawie ul. Leśna, Piast-Projekt, Zakład Usług Budowlano-Projektowych w Legnicy, 1997 r.
2. Zdjęcia lotnicze „dzikich” wysypisk – materiały uzyskane w Urzędzie Gminy.
3. Opracowanie Biura Projektów Budownictwa Komunalnego we Wrocławiu ????????
4. Koncepcja Gospodarki ściekowej dla rejonu Wielowieś Biuro Projektów Wodnych w Zielonej Górze.
5. Wykorzystano dane z Powiatu Lubńskiego – zestawienie gruntów stan na styczeń 1999 r.
6. Koncepcja programowa gazyfikacji miasta i gminy Ścinawa”
7. Informacja od Regionalny Zarząd Melioracji i Urządzeń wodnych w Legnicy O/Lubin, Lubin ul. Księcia Ludwika 5 tel. 844 – 31 -06

3. SPOŁECZEŃSTWO.

3.1. Potencjał i tendencje demograficzne.

Gmina Ścinawa o powierzchni 164,5 km² liczy 10 906 mieszkańców, w tym 6195 mieszka w Ścinawie, a 4712 na terenie 19 sołectw.

Ilość osób zamieszkujących poszczególne miejscowości wynosi:

Ścinawa	6 195
Tymowa	829
Parszowice	448
Dziesław	341
Zaborów	318
Wielowieś	306
Ręszów	282
Turów	226
Dłużycza	207
Lasowice	205
Redlice	181
Krzyżowa	161
Jurcz	154
Dziewin	148
Buszkowice	140
Grzybów	123
Dębiec	120
Chełmek Wołowski	117
Sitno	88
Dąbrowa Środkowa	79
Dąbrowa Dolna	45
Toszewice	34

56,8% mieszkańców skupionych jest w mieście, a 43,2% na terenach wiejskich. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 67 osób na 1 km² jest niewielka w porównaniu z Dolnym Śląskiem 140 osób/km².

Od 1995 roku obserwuje się stały, niewielki spadek w ogólnej ilości mieszkańców gminy.

Lata	1995	1996	1997	1998	1999
Ilość mieszkańców	11 031	10 970	10 998	11 001	10 907

Więcej osób odpływa ze wsi (tendencje ogólnopolskie). W mieście liczba mieszkańców utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wskaźniki migracji

	Ludność		Migracje	
	Miasto	Gmina	Miasto	Gmina
1995	6204	4837	+23	-5
1996	6204	4766	+30	-41
1997	6218	4780	+1	+9
1998	6239	4762	-24	-23
1999	6195	4712		

Tendencje demograficzne obrazują także wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego, czyli różnicy pomiędzy liczbą urodzeń żywych i zgonów.

Przyrost naturalny w gminie wynosił

- 1995 – 21
- 1996 – 0
- 1997 – 32
- 1998 – 36
- 1999 – 32.

Gmina posiada dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego, który w 1998 roku wyniósł 2,9 (na 1000 mieszkańców). W tym czasie dla woj. dolnośląskiego był on ujemny -0,2. W roku 1999 wyniósł 2,6%. W najbliższych latach należy spodziewać się spadku narodzin, co jest zgodne z tendencjami dotyczącymi kraju i Dolnego Śląska (po 2000 roku na Dolnym Śląsku szacowany przyrost będzie się kształtował na poziomie 0,3%).

Struktura wiekowa mieszkańców jest następująca:

- 59% osób jest w wieku produkcyjnym (6493)
- 27% w wieku poprodukcyjnym- emerytalnym (2973)
- 14% w wieku przedprodukcyjnym (1535).

3.2. Aktywność zawodowa

W gminie 694 osoby w wieku nieprodukcyjnym utrzymywane są przez 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla Dolnego Śląska wskaźnik wynosi 626. Należy przypuszczać, że coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym (w związku z przedłużającą się średnią życia) będzie utrzymywanych przez osoby w wieku produkcyjnym. Obecnie w kraju jest około 14,5% osób w wieku emerytalnym, ilość ich wzrośnie w 2025r. do 23%; w wieku produkcyjnym jest w

kraju średnio 61%, a 2025r. będzie 57,7%. Natomiast ilość dzieci i młodzieży spadnie z 25% do 19,5% w 2025r.

Liczba osób zawodowo czynnych wynosi około 60% ogółu ludności gminy. Osób bezrobotnych jest 892, w tym kobiet 489 (1999r.). Odsetek bezrobotnych wynosi 7,2%, jest niższy niż w kraju. Wynik ten nie obrazuje skali ukrytego bezrobocia, które z racji rolniczego charakteru gminy występuje.

Następuje stały wzrost bezrobocia wśród mieszkańców gminy. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety oraz osoby z wykształceniem zasadniczym i podstawowym -78%. 34% ogółu bezrobotnych to absolwenci, czyli osoby młode. Zauważalne są tendencje ogólnokrajowe, gdzie bezrobocie dotyczy głównie osób słabo wykształconych. One też niechętnie zmieniają kwalifikacje zawodowe i się doskonalą.

Struktura bezrobocia

Podział ze względu na wiek	Do 24 lat 299 osób	Od 25 do 60 lat 569
Podział ze względu na wykształcenie	Wyższe i średnie 132 osoby	Zasadnicze i podstawowe 674 osoby

W gminie Ścinawa szacuje się, że około 55% osób utrzymuje się z rolnictwa, a 35,6% z działalności pozarolniczej.

Najwięksi pracodawcy na terenie gminy to:

- Zakłady Chemii Gospodarczej „Pollena”,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”
- BP Poland Spółka z o.o.
- Zakład Gospodarki Komunalnej

oraz zarejestrowane podmioty gospodarcze w ilości 522 (1999), których stale przybywa.

Wiele osób dojeżdża do pracy poza teren gminy. Pracują one w Kombinacie Miedziowym oraz w Prochowicach, Wołowie, Brzegu Dolnym.

3.3. Oświata i wychowanie.

Na terenie gminy Ścinawa istnieje następująca sieć szkół i przedszkoli:

- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Ścinawie, ul. Królowej Jadwigi 9;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Ścinawie, ul. Lipowa 1 – (zlikwidowana),
- Gimnazjum Publiczne w Ścinawie, ul. Lipowa 1;
- Szkoła Podstawowa w Tymowej;
- Szkoła Podstawowa w Zaborowie;
- Przedszkole Publiczne w Ścinawie;
- Przedszkole Publiczne filia w Zaborowie.

Szkoła/ Przedszkole	Liczba uczniów / dzieci	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli	Koła zainteresowań	Stan techniczny
SP 3 w Ścinawie	801	22	68	Polonistyczne, matematyczne, plastyczne, muzyczne, informatyczne, SKS	Wymaga remontów
SP 1 w Ścinawie	205	8	29	Teatralno–dramatyczne matematyczne, informatyczne, SKS	Wymaga remontów
Gimnazjum	200	8	36	Informatyczne, plastyczne,	Wymaga

Publiczne				teatralne, dziennikarskie, matematyczne, polonistyczne, SKS	remontów
SP w Tymowej	143	8	23	Polonistyczne, matematyczne	Wymaga remontów
SP w Zaborowie	77	5	10	Polonistyczne, matematyczne, plastyczne	dobry
Przedszkole w Ścinawie	107	4	8	j.angielski	Wymaga remontów
Przedszkole filia w Zaborowie	28	2	3	-	Dobry

Od 1991 roku w gminie Ścinawa maleje ilość uczniów. W roku szkolnym 1999 – 2000 do szkół uczęszcza 1426 dzieci, a w następnych latach będzie uczęszczało:

- 2000/2001 – 1363 dzieci;
- 2001/2002 – 1282 dzieci;
- 2002/2003 – 1414 dzieci;
- 2003/2004 – 1310 dzieci;
- 2004/2005 - 1274 dzieci.

Tendencje spadkowe są wyraźnie widoczne na podstawie ilości urodzeń poszczególnych roczników: w 1991r. urodziło się 174 dzieci, a w 1999 już tylko 88.

3.4. Kultura.

Na terenie gminy działa Ścinawski Ośrodek Kultury (ŚOK).

Do zadań statutowych ŚOK należą:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.

W ŚOK działa istniejący od 1984 roku Zespół Folklorystyczny Ziemi Ścinawskiej. Działają także sekcje dla dzieci i młodzieży: taneczna, muzyczna, plastyczna, szachowa oraz gier komputerowych. ŚOK jest organizatorem wielu imprez okolicznościowych tj. Dzień Matki, Dni Seniora, Koncert Kolęd itp. oraz imprez plenerowych, festynów np. Festyn Majowy, Dzień Dziecka, Flis Odrzański, Festyn Sportowy itp.

W ramach swojej działalności ŚOK organizuje również liczne konkursy (plastyczne, tańca, piosenki), turnieje (drużyn podwórkowych, szachowe, tenisa stołowego, warcabowe), wycieczki autokarowe. W okresie ferii zimowych oferuje bogaty program spędzenia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Ośrodek kultury utrzymuje się w połowie z wpływów z budżetu gminy oraz wpływów od sponsorów, zlokalizowany jest przy ul. Jagiełły. Jest on zbyt mały, aby pełnić funkcje zaspokajające potrzeby mieszkańców gminy. W budynku ośrodka działa Biblioteka Publiczna, natomiast dwie Biblioteki filialne działają w Zaborowie i w Tymowej. W Tymowej jest Wiejski Ośrodek Kultury. W pozostałych miejscowościach znajdują się świetlice wiejskie.

3.5. Ochrona zdrowia.

Miejsko – Gminny Zespół Zakładów Opieki Podstawowej obejmuje przychodnię w Ścinawie przy ul. Jagiełły oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Tymowej. Usługi zdrowotne świadczone są w wymiarze podstawowym przez 8 lekarzy, 23 pielęgniarki oraz 4 lekarzy dentystów. W ośrodku w Tymowej przyjmuje tylko 1 lekarz. Z usług specjalistycznych mieszkańcy korzystają poza terenem gminy, głównie w Lubinie.

3.6. Pomoc społeczna.

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Ścinawie, który zasięgiem swego działania obejmuje miasto i 19 wsi. Ośrodek wykonuje zadania własne i zlecone na podstawie ustawy o pomocy społecznej i przepisów wykonawczych do niej. Największą liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowią osoby bezrobotne, rodziny niepełne, wielodzietne, emeryci i renciści. W 1999 roku 618 rodzin zostało objętych pomocą socjalną. Liczba osób w tych rodzinach wyniosła 2918, czyli około 27% mieszkańców korzystała z pomocy Ośrodka. Powodami przyznawania pomocy było głównie ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Działalność Ośrodka wspierana jest przez klub pracy, który pomaga nabywać umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy. W zajęciach klubu brało udział 586 bezrobotnych, z tego 88 uzyskało zatrudnienie.

W Ośrodku przyjmuje radca prawny, który udzielił porad 112 osobom.

W gminie realizowany jest Gminny Program Polityki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dwa razy w tygodniu działa Punkt Konsultacyjno – Informacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Mieści się on w Urzędzie Miasta i Gminy. Punkt udziela pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, sprawców przemocy a także dzieci. W 1999r. udzielono 205 konsultacji.

W Ścinawie działa także Świetlica Terapeutyczna dla dzieci mających różne problemy i dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi. Mieści się ona w budynku po byłej Szkole Nr 2 w Ścinawie. Prowadzi codziennie zajęcia opiekuńczo – wychowawcze, zajęcia profilaktyczne, gry, zabawy, zajęcia edukacyjno – rozwojowe, plastyczne, ruchowe, sprawnościowe. Podobną działalność prowadzi Świetlica Terapeutyczna w Parszowicach oraz Zespoły Zainteresowań w Wielowsi.

Programy profilaktyczne realizują także wszystkie szkoły na terenie gminy.

4. GOSPODARKA

Szacunkowo z pracy w rolnictwie utrzymuje się około 55% mieszkańców, natomiast ze źródeł pozarolniczych-35,6%. Potwierdza to, że gmina ma charakter typowo rolniczy. Liczba zawodowo czynnych wynosi około 60% ogółu ludności, perspektywie odsetek ten będzie podobny.

W związku z obecnym rolniczym charakterem gminy i zmianami zachodzącymi w rolnictwie przewidywać można wzrost ilości siły roboczej w mieście, co związane jest ze wzrostem liczby ludności, natomiast we wsiach spadać będzie zatrudnienie bezpośrednio w gospodarstwach rolnych. Wzrost zatrudnienia może wynikać z tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem, w sekcjach związanych z szeroko pojmowaną sferą usług, co związane jest z przewidywanym stopniowym podniesieniem się ogólnego standardu życia mieszkańców. W pozostałych działach zatrudnienie kształtować się będzie na poziomie zbliżonym do obecnego. Sporą część zatrudnionych stanowią osoby pracujące poza gminą. Większość z

nich dojeżdża do przemysłu związanego z wydobywaniem i przeróbką rud miedzi, a także do Prochowic, Wołowa i Brzegu Dolnego.

Niewielka grupa „przyjeżdżających” dotyczy głównie zatrudnionych w usługach.

Można liczyć się ze znacznym wzrostem liczby wyjeżdżających do pracy. W grupie szacowanej na 3 900 osób znajdować się będzie około 1 100 kobiet, co wywołuje problem utworzenia w Ścinawie zakładu pracy dla kobiet. Przewidywane zmiany oznaczają przede wszystkim potrzebę utworzenia znacznej liczby nowych miejsc pracy, zarówno w mieście, jak na wsi.

4.1. Działalność gospodarcza.

W ewidencji działalności gospodarczej miasta i gminy Ścinawa zarejestrowanych jest 522 firmy z czego 236 to firmy handlowe pozostałe to firmy usługowe i produkcyjne. W większości są to małe jednoosobowe lub zatrudniające dwie trzy osoby firmy.

Spora część firm działa na terenie miasta. Największym zakładem przemysłowym w mieście są Zakłady Chemii Gospodarczej „Pollena” zatrudniające 41 osób. Zakład produkuje środki piorące. Do dużych pracodawców zaliczyć też można GS „Samopomoc Chłopska” zatrudniającą 58 osób, Firmę Delta sp. z o. o. zatrudniającą 25 osób, BP Polan zatrudniający 16 pracowników, Stację Przesypowa Cementu zatrudniającą 14 osób, Bank Spółdzielczy w którym pracuje 11 osób, oraz firmę ELTOR sp. z o.o. zatrudniającą 10 osób.

Przewidywany przyrost ludności miasta w okresie perspektywicznym spowoduje wystąpienie dużej nadwyżki siły roboczej. Pożądane byłoby utworzenie nowych zakładów zapewniających nowe miejsca pracy, zwłaszcza zakładu zatrudniającego kobiety. Istnieją wystarczające rezerwy kierunkowe dla rozwoju przemysłu, baz i składów, co umożliwia prawidłową lokalizację nowych firm, o ile zajdzie taka potrzeba.

Liczba placówek handlowych szybko się zmienia w zależności od koniunktury na rynku.

Szacuje się, że w Ścinawie jest ok. 25 sklepów, przy czym 5 znajduje się w pawilonach, a pozostałe usytuowane są w parterach budynków mieszkalnych. Głównym ośrodkiem handlowym jest obszar starego miasta (okolice Rynku). Ocenia się, że w perspektywie powierzchnia usług handlowych wyniesie ok. 9000 m², po odliczeniu istniejącej powierzchni do realizacji pozostaje ok. 5500 m².

Na wsi na 1000 mieszkańców przypada ok. 250 m² powierzchni użytkowej sklepów. Sklepy, zwykle wielobranżowe lub kioski spożywcze, są we wszystkich wsiach.

W mieście znajduje się około 50 punktów rzemieślniczych o powierzchni ok. 1700 m².

Zlokalizowane są w różnych rejonach miasta, głównie jednak w rejonie Rynku oraz ulic Głogowskiej i Mickiewicza. W okresie perspektywy przewiduje się, że urządzenia rzemiosła zajmą powierzchnię ok. 4000 m².

Rzemiosło na wsi reprezentowane jest przez drobne zakłady prywatne. Łączna ich powierzchnia wynosi ok. 650 m², w przeliczeniu na 1000 mieszkańców-138,3 m². W okresie perspektywy zakładać należy wydajny rozwój rzemiosła i drobnych usług, zwłaszcza związanych z otoczeniem rolnictwa (nowe miejsca pracy).

4.2. Rolnictwo.

Podstawą gospodarki gminy jest rolnictwo, które jednak podobnie jak w całym kraju znajduje się w strukturalnym kryzysie związanym przede wszystkim z dużym rozdrobnieniem gospodarstw, utrudniającym mechanizację i wprowadzenie nowoczesnych metod produkcji. Niemniej jest ono i przez długi okres nadal pozostanie, główną bazą ekonomiczną i podstawowym źródłem zatrudnienia miejscowej ludności.

W gminie znajduje się 849 gospodarstw rolnych, średnia wielkość gospodarstw w gminie wynosi ok. 8 ha. Gospodarstwa o wielkości od 1 do 10 ha stanowią ponad 60% wszystkich gospodarstw, natomiast gospodarstwa powyżej 20 ha stanowią tylko 7% całości gospodarstw.

Z powyższego wynika, że gospodarstw używanych wedle kryteriów Unii Europejskiej za potencjalne samowystarczalne i konkurencyjne na rynku rolnym jest tylko ok. 7% (gospodarstwa pow. 20 ha).

W hodowli – dominuje trzoda 4.100 szt., następnie bydło – 1370 szt.

Obsada na 100 ha UR

Bydło – 12,3

Trzoda – 32,9

Struktura użytków rolnych w mieście i gminie Ścinawa wg jakości gleb.

		I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	Razem
Grunty orne	ha	-	183	1 273	1 659	2 382	2 206	1 912	565	7	10 187
	%	-	1,8	12,45	16,28	23,38	21,65	18,77	5,55	0,06	100
Użytki zielone	ha	-	32	514	-	897	-	358	163	5	1 969
	%	-	1,63	26,1	-	45,56	-	18,18	8,28	0,25	100
Razem Użytki Rolne ha											12 156

Użytki rolne leżące na terenie gminy Ścinawa do gruntów o średniej klasie jakości ok. 75% gruntów ornych i ok. 73% użytków zielonych to grunty i użytki o dobrej i średniej klasie jakości. Przy dobrej kulturze rolnej są to ziemie mogące zapewnić dobrej jakości i wysokie plony. Według danych za kilka ostatnich lat powierzchnia zasiewów zdominowana jest przez zboża i rośliny przemysłowe ok. 66 % powierzchni zasiewów. Resztę zajmują ziemniaki, rośliny pastewne i pozostałe.

W obsadzie zwierząt trzoda zajmuje 4000 szt. w tym 300 stanowią maciory, taka ilość trzody daje obsadę na 100 ha UR wynosi 32,9 i jest trzykrotnie niższa od średniej krajowej (100 szt. na 100 ha UR), bydło jest 1500 szt. W tym 600 szt. stanowią krowy. Taka ilość bydła daje obsadę 12,3 szt. na 100 ha UR i jest ponad dwukrotnie niższa od średniej krajowej (30 szt. na 100 ha UR). Również wydajności jednostkowe są stosunkowo niskie.

Poważnym problemem na wsi, rzutującym na tempo rozwoju rolnictwa, jest prywatyzacja i zagospodarowanie gruntów byłych państwowych gospodarstw rolnych (obecnie w zasobach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa). W zasobach AWRSP pozostaje jeszcze ok. 7000 ha użytków rolnych.

Warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie w dużym stopniu wynikać będą z szerszego, ponadlokalnego kontekstu makroekonomicznego i politycznego. Sama gmina ma znacznie mniejsze, choć bez wątpienia istotne możliwości w stymulowaniu rozwoju tego działu gospodarki narodowej.

4.3. Występowanie złóż kopalin

W obrębie gminy udokumentowano złożę węgla brunatnego „Ścinawa” oraz rudy miedzi (fragment terenu i obszaru górniczego).